

**Стручно упутство за спровођење Главног
одгајивачког програма за аутохтоне расе живине**

Београд, 2020. година

САДРЖАЈ:

1. УВОД	3
2. МЕРЕ И МЕТОДЕ НА СПРОВОЂЕЊУ ГЛАВНОГ ОДГАЈИВАЧКОГ ПРОГРАМА ЗА АУТОХТОНЕ РАСЕ ЖИВИНЕ	3
3. МАТИЧНА ЕВИДЕНЦИЈА	3
4. ОБРАСЦИ КОЈИ СЕ КОРИСТЕ У СПРОВОЂЕЊУ ГЛАВНОГ ОДГАЈИВАЧКОГ ПРОГРАМА ЗА АУТОХТОНЕ РАСЕ ЖИВИНЕ	5
5. ПРИЛОГ – ОБРАСЦИ	6

1. Увод

Аутохтоне расе живине представљају генетичке ресурсе, што одређује и одгајивачке циљеве и одгајивачке методе који су усмерени на очување њиховог генома. Обзиром да се ради о малим популацијама живине или је потпуно непозната њихова величина, увећање бројности популација аутохтоних раса живине је примарни одгајивачки циљ и предуслов за спровођење селекцијског програма.

2. Мере и методе на спровођењу Главног одгајивачког програма

Основна мера за остваривање циља из Главног одгајивачког програма за аутохтоне расе усмерена је ка формирању одговарајућег броја матичних јата за сваку од раса које припадају групи аутохтоних кокоши, ћурака, патака, гусака и морки.

Уважавајући бројност, односно угроженост популација аутохтоних раса живине, примарна мера је идентификација грла, формирање и обележавање јата аутохтоних раса живине и њихово гајење у производним системима, на традиционалан-екстензиван начин, у чистој раси, у оквиру које је неопходно извршити раздвајање по варијетету у циљу очувања генетске варијабилности.

Идентификација се спроводи индивидуално, у складу са стандардима расе, уз истовремено спровођење методе индивидуалне селекције према екстеријеру и конституцији. Екстеријерне одлике су један од критеријума за оцену одгајивачке вредности.

Одгајивачке методе које се примењују су гајење у чистој раси, одвојено према варијетету и свођење инбридинга на минимум. У ту сврху, неопходно је:

- одвојено држање различитих варијетета исте расе
- формирање парова, односно мањих јата у оквиру варијетета
- спровођење контролисаног парења и замене петлова по одређеном плану у оквиру варијетета
- освежавање крви петловима из других популација

3. Матична евиденција

Основна матична евиденција подразумева ажурирање података на производним листама јата у периоду одгоја и у периоду производње.

- *Производна листа подмлатка живине* (Прилог-образац бр.6) садржи податке о узрасту грла, броју грла одвојено по полу, морталитету по полу, излучењу по полу и утрошку хране.
- *Производна листа живине у експлоатацији* (Прилог-образац бр.7) садржи следеће показатеље: узраст јата, број грла одвојено по полу, угинуће, излучење, утрошак хране, производња јаја (укупан број, % носивости и уколико постоје услови, број приплодних јаја и излеженог подмлатка).

Основну матичну евиденцију воде Основне одгајивачке организације и у форми извештајне документације достављају Регионалној и Главној одгајивачкој организацији.

Упис аутохтоних раса живине у Главну матичну евиденцију

Услови за упис јата аутохтоне расе у додатни део главне матичне евиденције:

- да је одржавање аутохтоне расе од интереса са аспекта очувања генетичких ресурса
- да је формиран потребан број парова или мања јата у свакој генерацији, у зависности од степена угрожености расе
- спровођење контролисаног парења
- обезбеђена контрола јата од стране одгајивачких организација.

Упису аутохтоне расе живине у главну матичну евиденцију претходи регистрација одгајивача аутохтоне расе живине у евиденцији Главне одгајивачке организације. На захтев одгајивача Основна одгајивачка организација подноси Пријаву за евиденцију одгајивача аутохтоних раса живине у Главну матичну евиденцију (Прилог-образац бр.1), коју оверава и надлежна Регионална одгајивачка организација. На основу поднете пријаве и испуњености услова, Главна одгајивачка организација издаје Решење (Прилог-образац бр.2) којим потврђује упис одгајивача аутохтоне расе живине у Главну матичну евиденцију и додељује му регистарски број.

Аутохтоне расе живине могу бити уписане у главну матичну евиденцију аутохтоних раса након извршене идентификације, односно уколико грла потичу од уматиченог јата и/или оценом екстеријера је утврђено да испуњавају стандарде расе. Поред тога, за упис аутохтоне расе живине у главну матичну евиденцију неопходно је вођење производне евиденције јата, чиме се обезбеђује увид у репродуктивне особине расе.

За упис аутохтоне расе живине у додатни део главне матичне евиденције потребно је да Основна одгајивачка организација достави захтев, на обрасцу прописаном од стране Главне одгајивачке организације (Прилог-образац бр.3). Идентификацију, односно утврђивање порекла и/или испуњености стандарда расе у складу са одгајивачким програмом обављају Основна, Регионална и Главна одгајивачка организација и том приликом попуњавају и оверавају службену белешку о идентификацији аутохтоне расе живине (Прилог-образац бр.4).

Аутохтоне расе живине се након утврђивања испуњености услова уписују у додатни део главне матичне евиденције у живинарству за аутохтоне расе. Главна одгајивачка организација издаје Уверење о упису аутохтоне расе живине у главну матичну евиденцију (Прилог-образац бр.5).

4. Обрасци који се користе у спровођењу Главног одгајивачког програма за аутохтоне расе живине

Пријава за евиденцију одгајивача аутохтоних раса живине у главну матичну евиденцију (Прилог-образац бр. 1) - попуњава и подноси Основна одгајивачка организација, оверава и надлежна Регионална одгајивачка организација.

Решење о упису одгајивача аутохтоних раса живине у главну матичну евиденцију (Прилог-образац бр. 2) - издаје Главна одгајивачка организација као потврду да је одгајивач уписан у евиденцију одгајивача аутохтоних раса живине. Образац је одштампан на меморандуму Главне одгајивачке организације.

Захтев за упис аутохтоне расе живине у главну матичну евиденцију (Прилог-образац бр. 3) – подносилац захтева је Основна одгајивачка организација, уз оверу надлежне Регионалне одгајивачке организације.

Белешка о идентификацији аутохтоне расе живине (Прилог-образац бр. 4) – попуњава и оверава се приликом идентификације аутохтоне расе, који обављају представници Основне, Регионалне и Главне одгајивачке организације.

Уверење о упису аутохтоне расе живине у главну матичну евиденцију (Прилог-образац бр. 5) - издаје Главна одгајивачка организација на основу Захтева за упис аутохтоне расе живине у главну матичну евиденцију и белешке о идентификацији аутохтоне расе живине. Уверење је одштампано на меморандуму Главне одгајивачке организације.

ПРИЛОГ - ОБРАСЦИ

Образац бр. 1

ИНСТИТУТ ЗА СТОЧАРСТВО
- Главна одгајивачка организација –
Београд-Земун
Ауто пут бр. 16

ПРИЈАВА
за евиденцију одгајивача аутохтоне расе живине у главну
матичну евиденцију

У складу са чланом 27 Закона о сточарству (Службени гласник РС 41/09) подносимо
Захтев за упис одгајивача аутохтоне расе живине у Регистар главне матичне
евиденције, о којем дајемо следеће податке:

Одгајивач: _____

Адреса: _____

Телефон/е-mail: _____ / _____

Врста живине: _____

Регионална
одгајивачка организација

_____ (МП)

Основна
одгајивачка организација

(МП) _____

Образац бр. 2

Датум:

На основу члана 27 Закона о сточарству (Службени гласник Републике Србије, бр. 41/09), Решења Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије, број 023-02-23/2010-08 од 23. марта 2010. године и Пријаве за евиденцију одгајивача аутохтоне расе живине у главну матичну евиденцију доноси се

РЕШЕЊЕ

о упису одгајивача аутохтоне расе живине у главну матичну евиденцију

Одгајивач:

Седиште:

Регистарски број:

Врста живине:

Одгајивач је дужан да о свакој промени која је од утицаја за упис у евиденцију, обавести Главну одгајивачку организацију у року од 30 дана од дана настанка промене.

**Главна одгајивачка организација
Институт за сточарство**

(МП)

ИНСТИТУТ ЗА СТОЧАРСТВО
- Главна одгајивачка организација –
Београд-Земун
Ауто пут бр. 16

**ЗАХТЕВ ЗА УПИС АУТОХТОНЕ РАСЕ ЖИВИНЕ У ГЛАВНУ
МАТИЧНУ ЕВИДЕНЦИЈУ**

У складу са чланом 27 Закона о сточарству (Службени гласник РС 41/09) подносимо
Захтев за упис аутохтоне расе живине у главну матичну евиденцију, о којој дајемо
следеће податке:

1. Власник јата: _____
2. Адреса: _____ Тел.: _____
3. Регистарски број одгајивача: _____
4. Врста живине: _____
5. Број живине - женки: _____ мужјака: _____
6. Раса: _____
7. Порекло: _____
8. Датум извођења: _____

Регионална
одгајивачка организација

_____ (МП)

Основна
одгајивачка организација

(МП) _____

Образац бр. 4

ОРГАНИЗАЦИЈА / ОДГАЈИВАЧ

СЕДИШТЕ

РЕГИСТАРСКИ БРОЈ ОДГАЈИВАЧА

ДАТУМ

INSTITUT ZA STOČARSTVO
ZEMUN, Autoput 16
tel.+381 11 670 121 +381 11 670 541
fax +381 11 670 164

СЛУЖБЕНА БЕЛЕШКА

о идентификацији аутохтоне расе живине

ПОДАЦИ О АУТОХТОНОЈ РАСИ ЖИВИНЕ			
ОДГАЈИВАЧ - ФАРМА			
РАСА			
ПОРЕКЛО			
УЗРАСТ ЖИВИНЕ			
БРОЈ ЖИВИНЕ	кокица	петлића	укупно

Основна одгајивачка организација

Регионална одгајивачка организација

_____

(МП)

_____

(МП)

Главна одгајивачка организација

_____

(МП)

Образац бр. 5

Датум:

На основу члана 27 Закона о сточарству (Службени гласник Републике Србије, бр. 41/09), Решења Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије, број 023-02-23/2010-08 од 23. марта 2010. године и Службене белешке о идентификацији аутохтоне расе живине, издаје се

УВЕРЕЊЕ Бр.
о упису аутохтоне расе живине у главну матичну евиденцију

Власник јата:

Седиште:

Регистарски број одгајивача:

Врста живине:

Раса:

Број живине: - кокица: петлића:

Категорија:

Порекло:

Датум важности Уверења:

На основу извршене контроле, потврђује се да јато живине, означено у овом Уверењу, испуњава услове прописане Законом о сточарству и на основу њега важећих Правилника, те се признаје за ЈАТО АУТОХТОНЕ РАСЕ ЖИВИНЕ.

Главна одгајивачка организација
Институт за сточарство

(МП)

Образац бр. 6

Месечна листа подмлатка кокоши

ВЛАСНИК	
РАСА	ОБЈЕКАТ
ЈАТО/ВАРИЈЕТЕТ	ДАТУМ ИЗВОЂЕЊА
МЕСЕЦ/ГОДИНА	

ДАТУМ	НЕДЕЉА УЗРАСТА	БРОЈ		УГИНУЋЕ		ИЗЛУЧЕЊЕ		УТРОШАК ХРАНЕ КГ	НАПОМЕНА
		♀	♂	♀	♂	♀	♂		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	11
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									
21									
22									
23									
24									
25									
26									
27									
28									
29									
30									
31									
УКУПНО									

Образац бр. 7

Месечна листа производног јата кокоши

ВЛАСНИК-ФАРМА	
РАСА	ОБЈЕКАТ
ЈАТО/ВАРИЈЕТЕТ	ДАТУМ ИЗВОЂЕЊА
МЕСЕЦ/ГОДИНА	

ДАТУМ	НЕДЕЉА		БРОЈ		УГИНУЋЕ		ИЗЛУЧЕЊЕ		УТРОШАК ХРАНЕ	ЈАЈА		НАПОМЕНЕ
	УЗРАСТА	НОШЕЊА	♀	♂	♀	♂	♀	♂	кг	УКУПНО	ЗА НАСАД	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	14
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
21												
22												
23												
24												
25												
26												
27												
28												
29												
30												
31												
УКУПНО												

